

VERBETER JE BEGELEIDING AAN ENTREE- STUDENTEN MET EEN HANDIGE CHECKLIST

Kansrijke Entree

Het Entree-onderwijs (mbo-1) bereidt studenten in één jaar voor op doorstroom naar werk of mbo-2. Door een combinatie van school en stage krijgen deze studenten de kans om zich te oriënteren op hun toekomstige loopbaan en om vaardigheden te ontwikkelen die essentieel zijn voor hun functioneren op de arbeidsmarkt. Maar welke inspanningen en betrokkenheid van professionals vraagt het om deze overgang te realiseren? **SANDRA LOHMAN, DIANA VAN DIJK, RINEKE KELJZER, PAUL VAN DER AA**

Zowel uit landelijk onderzoek (onderwijsinspectie, 2018) als uit ons eigen vooronderzoek (Van Dijk, 2019) blijkt dat de Entree-route een grote uitdaging vormt voor bepaalde studenten die cruciale vaardigheden missen om succesvol te functioneren in een werkomgeving, vooral wanneer zij ook te maken hebben met diverse problemen zoals psychische aandoeningen, financiële schulden en verlies van vertrouwen in zichzelf en in anderen. Hoewel er in de praktijk ervaring is opgedaan met het ondersteunen van Entree-studenten, was deze nog niet systematisch onderzocht. Ons ontwerpgerichte onderzoek 'Kansrijke Entree. Passende begeleiding Entree-studenten bij overgang school naar werk' was gericht op hoe begeleiders Entree-studenten passend kunnen ondersteunen bij de ontwikkeling van vakoverstijgende vaardigheden, loopbaanoriëntatie en het omgaan met belemmerende persoonlijke omstandigheden (Van Dijk, Keijzer, Lohman & Van der Aa, 2024).

Via interviews met docenten, stagebegeleiders en studenten hebben we praktijkkennis vergaard over wat zij als belangrijk beschouwen voor

passende begeleiding. Deze inzichten hebben we vergeleken met literatuur over de belangrijkste kenmerken van passende begeleiding. Op basis hiervan hebben we kenmerken geïdentificeerd en in een aantal co-creatieve ontwerpessies samen met begeleiders uit het onderwijs en stagebedrijven en studenten een checklist ontwikkeld ter bevordering van de begeleiding.

KENMERKEN VAN PASSENDE BEGELEIDING

Passende begeleiding van Entree-studenten heeft acht kenmerken:

- aandacht geven aan de relatie met studenten;
- een goed beeld hebben;
- inspelen op behoeften;
- uitspreken van verwachtingen;
- toegankelijk en laagdrempelig zijn;
- het bevorderen van autonomie;
- het positief en progressief benaderen en
- vasthouden aan doelen.

Cruciaal in passende begeleiding is **aandacht voor de relatie**. Een goede begeleidingsrelatie is gebaseerd op vertrouwen en elkaar kennen. Begeleiders moeten in staat zijn een band op te bouwen met de studen-

ten, waarin zij zich veilig voelen om vragen te stellen, uitdagingen te bespreken en om ondersteuning te vragen.

PASSENDE BEGELEIDING VAN ENTREE- STUDENTEN VEREIST EEN INTEGRALE BENADERING

Een essentieel aspect is het hebben van een **goed beeld** van de achtergrond, persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden van elke student. Begeleiders dienen een flexibele en persoonlijke aanpak te hanteren om **aan te sluiten bij de behoeften** van de student en passende ondersteuning te bieden variërend van voorzichtig tot streng, afhankelijk van wat gepast is. Onderstaand citaat benadrukt de persoonsgericht aanpak van een docent die zich realiseert dat de student zich niet in de omstandigheden bevindt om zich te houden aan de regels van de school. »

FOTO: TECHNIEK BEELDBANK | SANDER MOREL

FOTO: PEXELS | KSENIA CHERNAYA

FOTO: TECHNIEK BEELDBANK | TIMON JACOB

FOTO: TECHNIEK BEELDBANK | SANDER MOREL

‘...We kunnen ook heel makkelijk zeggen: het gaat hem niet worden want je komt niet op school, je bent afwezig, maar je moet vooral kijken, wat ligt daarachter? Wat wil de student en waar ligt de behoefte? Een student moest bijvoorbeeld elke dag nadenken over waar ze vanavond moest gaan slapen, dus dan snap ik dat je niet op school kan zijn of dat je focus niet op school ligt.’
(Onderwijsbegeleider)

Duidelijke communicatie over verwachtingen is van groot belang. Begeleiders moeten helder en concreet zijn over wat er van de student wordt verwacht, zowel op het gebied van studieprestaties als op houding.

Daarnaast is het belangrijk dat de doelen realistisch zijn en de gevolgen van het niet voldoen hieraan duidelijk. Ter illustratie een citaat van een student die zich opeens realiseerde dat niet studeren betekende een jaar langer stagelopen.

‘Hij heeft het mij gewoon uitgelegd, als je dat niet doet ga je niet over. Dan moet je weer blijven zitten. Toen ging ik gewoon door met stage, ik maakte mijn uren.’ (student)

Ondersteuning moet toegankelijk en laagdrempelig zijn. Studenten moeten zich vrij voelen om hun begeleiders te benaderen met vragen of problemen. Dit kan door te werken met een vast contactpersoon die

makkelijk te bereiken is.

Autonomie bevorderen is een belangrijk doel. Begeleiders moedigen studenten aan om hun eigen leerproces vorm te geven en verantwoordelijkheid te nemen voor hun studie en persoonlijke ontwikkeling. Zij doen dit stapsgewijs door geleidelijk steeds meer verantwoordelijkheid bij de student te leggen.

Een positieve en progressiegerichte benadering draagt bij aan het vergroten van het zelfvertrouwen en de motivatie van studenten. Begeleiders richten zich niet alleen op problemen maar erkennen en belonen ook de successen en vooruitgang van de studenten.

Het is belangrijk dat begeleiders **vasthouden aan gestelde doelen en niet snel opgeven** bij uitdagingen of tegenslagen, geduldig blijven en studenten aanmoedigen om door te zetten. Vaak betekent dit een aanzienlijke tijdsinvestering van begeleiders en het bieden van meerdere kansen aan studenten om opdrachten af te ronden.

CHECKLIST

Deze kenmerken vormen de essentiële bouwstenen van de ontwikkelde Checklist Begeleiding. In een eerste ontwerpessie zijn in samenwerking met Entree-studenten en begeleiders uit het onderwijsveld en stagebedrijven de belangrijkste kenmerken voor passende begeleiding geïdentificeerd en geprioriteerd. In een volgende ontwerpessie is in co-creatie met de begeleiders (de beoogde gebruikers van de checklist), toegewerkt naar een checklist voor individuele begeleiding. Deze is door een beperkte groep begeleiders uitgetoetst waarna we het gebruik hebben geëvalueerd.

De checklist individuele begeleiding kan op verschillende manieren en momenten gebruikt worden: voorafgaand aan een begeleidingsgesprek, tijdens een gesprek of na afloop van een gesprek. Vooraf kan de checklist behulpzaam zijn om te

teren op de inzet als begeleider.

Uit de feedback van begeleiders die de checklist hebben gebruikt om de kwaliteit van de begeleiding te waarborgen, is naar voren gekomen dat deze helpend kan zijn om te reflecteren op de begeleiding en waar mogelijk te verbeteren.

‘De checklist heeft mij vooral geholpen bij het reflecteren en bewust worden van mijn eigen handelen.’

‘Veel dingen weet je wel maar je merkt achteraf dat je het toch niet doet.’

Passende begeleiding van Entree-studenten vereist een integrale benadering, gericht op de individuele behoeften van de student. De hier gepresenteerde checklist biedt hiervoor concrete handvatten voor begeleiders. Daarnaast is samenwerking tussen verschillende begeleiders van groot belang voor passende begeleiding. Naast de checklist voor individuele begeleidingssituaties hebben we daarom ook een checklist voor de samenwerking tussen begeleiders ontwikkeld. De checklists, de handreiking en het onderzoeksrapport zijn te downloaden via ons [digitaal magazine](#). Wij nodigen de lezer uit om zelf ook aan de slag te gaan met deze en andere tools om de educatieve reis van Entree- en andere studenten kansrijk te laten zijn. ■

- SANDRA LOHMAN, ONDERZOEKER KENNISCENTRUM TALENTONTWIKKELING EN DOCENT INSTITUUT SOCIALE OPLEIDINGEN HOGESCHOOL ROTTERDAM
- DIANA VAN DIJK, HOOFDDOCENT ONDERZOEK, PROJECTLEIDER, KENNISCENTRUM TALENTONTWIKKELING, HOGESCHOOL ROTTERDAM
- RINEKE KEIJZER, ONDERZOEKER KENNISCENTRUM TALENTONTWIKKELING, HOGESCHOOL ROTTERDAM
- PAUL VAN DER AA, LECTOR INCLUSIEVE ARBEID, KENNISCENTRUM TALENTONTWIKKELING, HOGESCHOOL ROTTERDAM

Dit artikel is gebaseerd op het door Raak-publiek gesubsidieerde onderzoeksproject ‘Kansrijke Entree. Passende begeleiding Entree-studenten bij overgang school naar werk’ (Van Dijk, Keijzer, Lohman & Van der Aa, 2024) (RAAK-publiek projectnummer RAAK-PUB07.018) van Lectoraat Inclusieve Arbeid, Hogeschool Rotterdam Kenniscentrum Talentontwikkeling. Voor meer informatie: Diana van Dijk d.a.van.dijk@hr.nl

Bronnen

- > Onderwijsinspectie (2018). *Themaonderzoek Entree-opleidingen. Inventariserend onderzoek naar het loopbaanperspectief van de entreestudent.* Geraadpleegd op www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2018/06/27/themaonderzoek-entreeopleidingen.
- > Van Dijk, D. (2019). *Opbrengsten KIEM 21ste eeuwse vaardigheden.* Hogeschool Rotterdam.
- > Van Dijk, D., Keijzer, R., Lohman, S., & Van der Aa, P. (2023). *Kansrijke Entree. Handreiking voor begeleiden van mbo-studenten niveau 1 en 2.* Hogeschool Rotterdam.
- > Van Dijk, D., Keijzer, R., Lohman, S., & Van der Aa, P. (2024). *Kansrijke Entree. Passende begeleiding Entree-studenten in de overgang van school naar werk. Onderzoeksrapportage.* Hogeschool Rotterdam.

VASTHOUDEN AAN GESTELDE DOELEN EN NIET SNEL OPGEVEN

checken waar een begeleider (meer) aandacht aan wil besteden, tijdens het gesprek kan de checklist dienen om niets te vergeten, en na afloop kan de checklist helpen om te reflek-